

Список використаних джерел

1. Склад та зміст проектної документації на будівництво. ДБН А.2.2-3:2014: наказ Міністерства України від 04.06.2014 р. № 163. URL: [http:// budstandart.com](http://budstandart.com) (дата звернення: 25.02.2021).
2. Класифікатор державного майна : затв. наказом Фонду державного майна України від 15.03.2006 р. № 461. URL: [http:// budstandart.com](http://budstandart.com) (дата звернення: 25.02.2021).
3. Національний стандарт № 1 «Загальні засади оцінки майна і майнових прав» : Постанова КМУ від 10.09.2003 р. № 1440. URL: [http:// budstandart.com](http://budstandart.com) (дата звернення: 25.02.2021).
4. Національний стандарт № 2 «Оцінка нерухомого майна» : Постанова КМУ від 28.10.2004 р. № 1442. URL: [http:// budstandart.com](http://budstandart.com) (дата звернення: 25.02.2021).

О. І. Парилівський,

аспірант Харківської державної зооветеринарної академії, м. Харків, Україна,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5282-4755>, e-mail: 21sanya08@gmail.com

І. В. Яценко,

доктор ветеринарних наук, професор, академік Національної академії наук вищої освіти України, провідний науковий співробітник ННЦ «Інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса», м. Харків, Україна,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8903-2129>, e-mail: yacenko-1971@ukr.net

СУДОВО-ВЕТЕРИНАРНА ХАРАКТЕРИСТИКА ОЗНАК ШКОДИ, ЗАПОДІЯНОЇ ЗДОРОВ'Ю ТВАРИНИ ЛЕГКОГО СТУПЕНЯ

Анотація. У роботі сформульовано та обґрунтовано ознаки шкоди, заподіяної здоров'ю тварини, що належать до легкого ступеня та використовують під час проведення судово-ветеринарної експертизи.

Ключові слова: судово-ветеринарна експертиза; здоров'я тварини; ступінь тяжкості шкоди, заподіяної тварині.

Abstract. The paper formulates and substantiates the signs of mild harm caused to animal health and are used during forensic while forensic veterinary examination.

Keywords: forensic veterinary examination, animal health, severity of harm caused to the animal.

Аннотация. В работе сформулированы и обоснованы признаки вреда, причинённого здоровью животного, относящиеся к лёгкой степени и используемые в ходе проведения судебно-ветеринарной экспертизы.

Ключевые слова: судебно-ветеринарная экспертиза; здоровье животного; степень тяжести вреда, причиненного животному.

Жорстоке поводження з твариною здебільшого супроводжується заподіянням побоїв, фізичного болю, страждань, спричиненням тілесних ушкоджень, каліцтва чи її загибелі [1]. В Україні та зарубіжних країнах за такі дії передбачено як адміністративну, так і кримінальну відповідальність [2].

Встановлення істини за справою щодо жорстокого поводження з твариною неможливе без залучення судово-ветеринарної експертизи як надійного, об'єктивного та законного засобу доказування для визначення ступеня тяжкості шкоди, заподіяної здоров'ю тварини, встановлення каліцтва, механізму заподіяння, характеру та давності ушкодження, причини смерті, з'ясування причиново-наслідкових зв'язків між ушкодженням і розладом здоров'я чи смертю тварини [3].

Нині вперше в спеціальній науковій літературі та експертній практиці з'явилися роботи, присвячені врегулюванню питань щодо порядку судово-ветеринарного визначення ступеня тяжкості шкоди, заподіяної здоров'ю тварини [4], а також сформульовано судово-ветеринарні ознаки шкоди здоров'ю, небезпечної для життя тварини [5], наведено характеристику ознаки шкоди, заподіяної

здоров'ю тварини середньої тяжкості [6], описано критерії ушкоджень, що проникають у порожнини тіла тварини [7], проаналізовано судово-експертні випадки дослідження трупів тварин з ознаками насильницької смерті від жорстокого поводження [8], обґрунтовано питання, що ставлять на вирішення експерту під час призначення судово-ветеринарної експертизи трупа тварини [9], з'ясовано особливості структури висновку судово-ветеринарного експерта за результатами дослідження трупа тварини з ознаками насильницької смерті [11]. Проте, судово-ветеринарна характеристика ознак шкоди, заподіяної здоров'ю тварини легкого ступеня, залишається не сформульованою, та не обґрунтованою, що може призводити до помилкового розуміння цих ознак та застосування їх в експертній практиці. Отже, це питання є актуальним, маючи теоретичне і практичне значення (зокрема, під час розслідування правопорушень щодо тварин).

Мета роботи: сформулювати та обґрунтувати ознаки шкоди легкого ступеня, заподіяної здоров'ю тварини. Емпіричну базу дослідження становить аналіз висновків експертів за результатами проведених судово-ветеринарних експертиз щодо жорстокого поводження з тваринами, проведених в Бюро судово-ветеринарних досліджень Харківської державної зооветеринарної академії протягом 2010—2020 років, а також в лабораторії криміналістичних досліджень Національного наукового центру «Інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса» Міністерства юстиції України протягом 2019—2020 років.

Ознаки шкоди, заподіяної здоров'ю тварини легкого ступеня:

- 1) короточасний розлад здоров'я чи незначна стійка втрата працездатності,— це ушкодження, що має незначні швидкоплинні наслідки тривалістю не більше ніж 6 діб;
- 2) короточасний розлад здоров'я тварини тривалістю 6—21 добу;
- 3) незначна стійка втрата загальної працездатності твариною тривалістю 6—21 добу.

Найчастіше ушкодженнями легкого ступеня є рани, садна, синці, кровопідтікання, струс головного мозку тощо.

Розлад здоров'я тварини полягає у будь-якому порушенні нормальної діяльності організму, стійкому порушенні режиму звичного існування (життя), втраті нею здатності до загальногосподарського або спеціального використання, можливості самостійного існування дикої чи безпритульної тварини в оточуючому середовищі, або розвитку хворобливого процесу, які безпосередньо спричинені різними травмувальними чинниками.

Під втратою працездатності слід розуміти стан здоров'я (функцій організму) тварини, обумовлений захворюванням, наслідком травми, патологічним станом, що унеможливорює виконання роботи визначеного обсягу, характеру та якості (загальногосподарське або спеціальне використання) без шкоди здоров'ю.

Під загальногосподарським використанням тварини необхідно розуміти її здібність до виконання корисної некваліфікованої роботи, тобто для виконання якої не потрібно тварину спеціально дресирувати чи привчати для вироблення й закріплення різних навичок на основі умовних рефлексів (підпорядкування людині, перевезення вантажів тощо).

Оцінювати ступінь тяжкості шкоди, заподіяної здоров'ю тварини (зокрема, легкої), доцільно за результатами, що визначилися з часом і мають остаточний вигляд посттравматичних ушкоджень, тобто після повного загоєння ушкоджень чи за інших наслідків протікання посттравматичного процесу, проте не раніше ніж за 7 діб від моменту травмування.

Судово-ветеринарний експерт, кваліфікуючи ушкодження тварини як легкого ступеня, у висновку експерта відображає характер ушкоджень із ветеринарної точки зору (рани, садна, синці, кровопідтікання, струс головного мозку тощо), їх локалізацію та властивості, вид травмувального знаряддя, механізм виникнення ушкоджень, давність травмування, ступінь тяжкості тілесних ушкоджень із зазначенням кваліфікувальної ознаки (тривалості розладу здоров'я та втрати працездатності).

Наслідки шкоди, заподіяної здоров'ю тварини легкого ступеня, мають перебувати у прямому причиново-наслідковому зв'язку з такою шкодою, це має бути підтверджено об'єктивними клінічними дослідженнями. Висновок судово-ветеринарного експерта про тілесні ушкодження легкого ступеня має бути аргументовано й науково та логічно обґрунтовано.

Суб'єктами судово-ветеринарного визначення ступеня шкоди, заподіяної здоров'ю тварини, в Україні є лікарі ветеринарної медицини, які мають кваліфікацію судового експерта за спеціальністю 18.1 «Ветеринарні дослідження».

Отже, розроблена, систематизована і обґрунтована нами система ознак шкоди, заподіяної здоров'ю тварини легкого ступеня, здатна позитивно вплинути на

ефективність проведення й результативність судово-ветеринарної експертизи, надання обґрунтованого й об'єктивного висновку.

Список використаних джерел

1. Gerdin J. A., McDonough S. P. Forensic Pathology of Companion Animal Abuse and Neglect // Veterinary pathology. 2013. № 50 (6). P. 994—1006. DOI: 10.1177/0300985813488895.
2. Берегеля І. М. Нормативно-правове регулювання адміністративної відповідальності за жорстоке поводження з тваринами // Науковий вісник Херсонського державного університету. 2015. Вип. 5. Т. 2. С. 92—95.
3. Яценко І. В., Дереча Л. М. Можливості судово-ветеринарної експертизи як нового виду судових експертиз // Теорія та практика судової експертизи і криміналістики : зб. наук. пр. Харків : Право, 2019. Вип. 19. С. 550-567. DOI: <https://doi.org/10.32353/khrife.1.2019.044>.
4. Яценко І. В., Парилівський О. І., Жиліна В. М. Порядок судово-ветеринарного встановлення ступеня тяжкості шкоди, заподіяної здоров'ю тварини // Науковий вісник Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького. Серія: Ветеринарні науки. 2020. № 22 (99). С. 182—192. DOI: 10.32718/nlvvet9928.
5. Яценко І. В., Парилівський О. І., Приходько І. Судово-ветеринарні ознаки шкоди здоров'ю, небезпечної для життя тварини // Ветеринарія, технології тваринництва та природокористування. 2019. № 5. С. 239—245. DOI: 10.31890/vtp.2020.05.42.
6. Парилівський О. І., Яценко І. В., Богатирьова А. М. Судово-ветеринарна характеристика ознак шкоди, заподіяної здоров'ю тварини середньої тяжкості // German International Journal of Modern Science. 2021. № 4. С. 70—75. DOI: 10.24412/2701-8377-2021-4-1-70-75.
7. Парилівський О. І., Яценко І. В., Бусол Л. В., Дегтярьов М. О., Богатирьова А. М. Судово-ветеринарні критерії ушкоджень, що проникають у порожнини тіла тварини // Abstracts of the 2nd International scientific and practical conference. Potere della ragione Editore. Rome, Italy, 2020. P. 27—42.
8. Яценко І. В., Запара С. І., Захар'єв А. В., Скрипка М. В., Сердюков Я. К. Судово-експертні випадки дослідження трупів тварин з ознаками насильницької смерті від жорстокого поводження // Проблеми зооінженерії та ветеринарної медицини : зб. наук. пр. Харківської державної зооветеринарної академії. Харків, 2018. Вип. 36. Ч. 2. С. 130—138.
9. Яценко І. В., Парилівський О. І., Коломоєць Д. К. Обґрунтування питань, що ставляться в ухвалі суду та постанові слідчого при призначенні судово-ветеринарної експертизи трупа тварини з ознаками насильницької смерті від жорстокого поводження // Ветеринарія, технології тваринництва та природокористування. 2019. № 4. С. 184—197. DOI: 10.31890/vtp.2019.04.34.
10. Яценко І. В., Дереча Л. М., Парилівський О. І. Особливості структури висновку судово-ветеринарного експерта за результатами дослідження трупа тварини з ознаками насильницької смерті // Теорія та практика судової експертизи і криміналістики : зб. наук. пр. Харків : Право, 2020. Вип. 21. С. 615—639. <https://doi.org/10.32353/khrife.1.2020.44>.